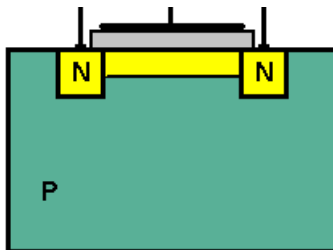

Metodický návod:

1. Spuštění souborem „a.1.3_MOSFET-ochuzovací typ.exe“.
Zobrazena je struktura ochuzovacího typu tranzistoru MOSFET s kanálem typu N, připojená ke zdrojům napětí. Obě napětí jsou nulová, tranzistorem neprochází proud.
2. Nastavení: $U_{DS} = 0 \text{ V}$, $U_{GS} = 2 \text{ V}$.
Dochází k rozšíření zabudovaného kanálu a zvětšení počtu elektronů. Protože je $U_{DS} = 0 \text{ V}$, neprochází tranzistorem proud (elektrony jsou nehybné).
3. Při $U_{DS} = 0 \text{ V}$ snižování napětí U_{GS} ze 2 V na -2 V .
Dochází ke zúžení zabudovaného kanálu a zmenšení počtu elektronů. Protože je $U_{DS} = 0 \text{ V}$, neprochází tranzistorem proud (elektrony jsou nehybné).
4. Při $U_{DS} = 0 \text{ V}$ snížení napětí U_{GS} na -3 V a -4 V .
 U_{GS} pokleslo pod hodnotu prahového napětí – kanál zcela zaniká.
5. Při $U_{DS} = 1 \text{ V}$ zvyšování napětí U_{GS} z -4 V na 2 V .
Po překonání prahového napětí začne kanálem procházet proud. Při takto malých hodnotách U_{DS} je šířka kanálu po celé délce téměř stejná, tranzistor se chová jako napětím U_{GS} řízený lineární odpor (při $U_{GS} = -3 \text{ V}$ a -4 V je odpor „nekonečný“).
6. Při $U_{GS} = 2 \text{ V}$ zvyšování U_{DS} z 0 V na 3 V .
Elektrony se dávají do pohybu. Díky úbytku napětí se indukovaný kanál zužuje směrem k elektrodě D.
7. Nastavení $U_{GS} = 2 \text{ V}$, $U_{DS} = 4 \text{ V}$
Dochází k zaškrcení kanálu.
8. Při $U_{GS} = 2 \text{ V}$ zvyšování U_{DS} ze 4 V na 8 V .
Zaškrcení kanálu se nepatrně rozšiřuje. Elektrony procházejí touto oblastí s velkým odporem díky urychlení silným elektrickým polem. Proud již dále nenarůstá.

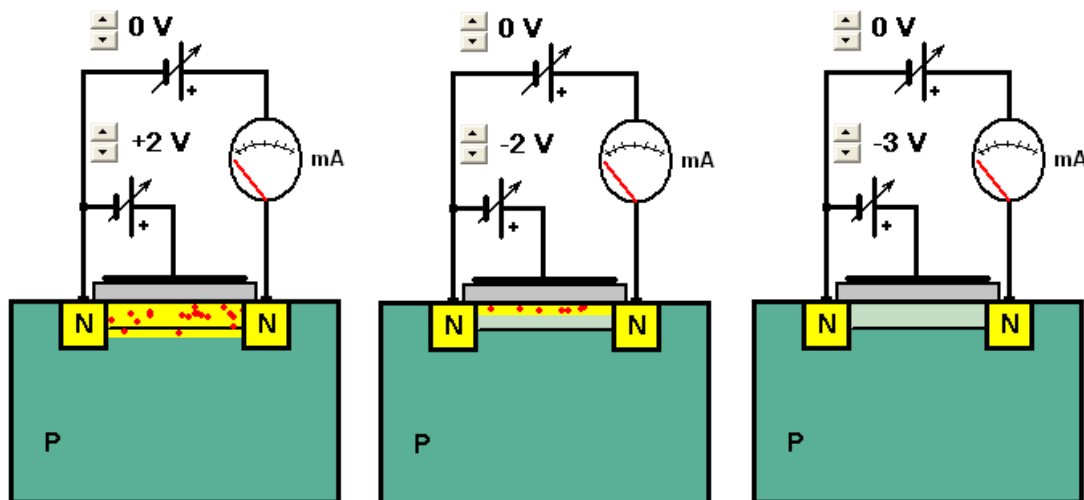
Výklad:

Struktura MOSFETu se zabudovaným kanálem je znázorněna na obr. 11.6. V substrátu (v našem případě s typem vodivosti P) jsou vytvořeny dvě oblasti s opačným typem vodivosti (N), propojené technologicky vytvořeným kanálem (též typu N). K těmto oblastem je přivedena elektroda S (Source), dodávající nositele z vnějšího obvodu a elektroda D (Drain), která nositele po průchodu indukovaným kanálem odsává. Řídící elektroda G (Gate) je od substrátu odizolována vrstvou SiO_2 .

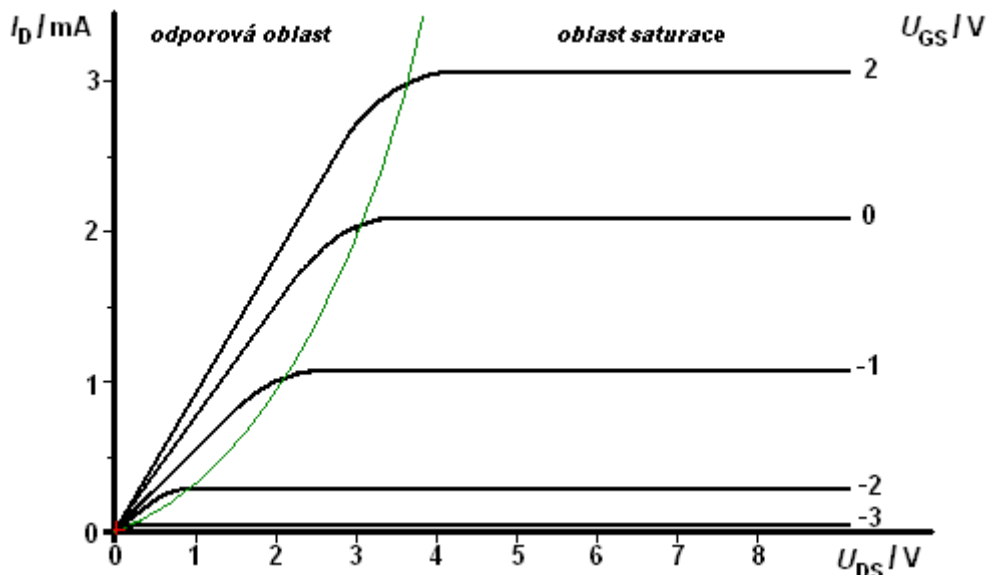
Obr. 11.6 Struktura tranzistoru MOSFET se zabudovaným kanálem

Postup při použití ve výuce je obdobný jako u předchozího modelu. Je třeba demonstrovat změny tvaru kanálu v závislosti na obou napětích. Vhodné je nejprve nastavit $U_{DS} = 0V$ a měnit pouze U_{GS} . Při kladném napětí se již vytvořený kanál dále rozšiřuje a zvyšuje se koncentrace elektronů (červené tečky). Snižuje se tak odpor mezi elektrodami S a D. Při záporném napětí se kanál zužuje, počet elektronů klesá, odpor mezi elektrodami S a D se zvyšuje. Pokud napětí U_{GS} klesne pod hodnotu prahového napětí (v našem případě $-3V$), vodivý kanál zcela zaniká (obr. 11.7). Protože je $U_{DS} = 0V$, neprochází kanálem proud (elektrony jsou nehybné).

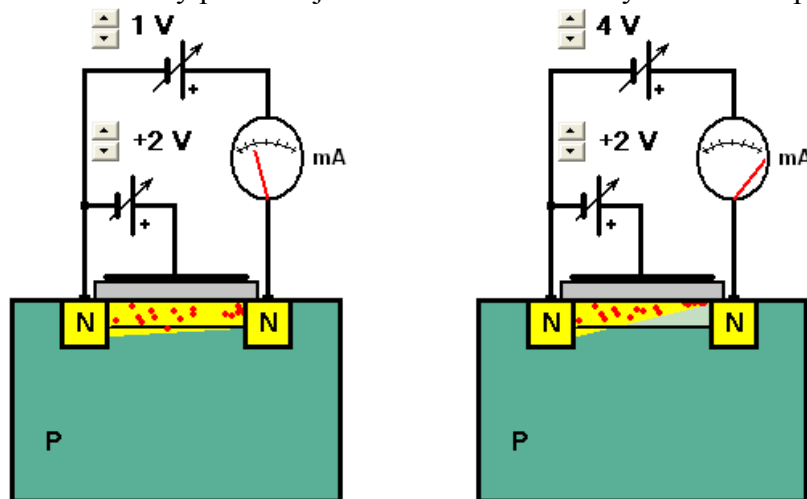
Obr. 11.7 Změna napětí U_{GS} , při $U_{DS} = 0V$

Poté volíme hodnotu napětí $U_{DS} = 1V$. Napětí U_{GS} měníme v rozsahu $-2V$ až $2V$. Při takto malém napětí se téměř neuplatňuje úbytek napětí na indukovaném kanále a kanál má tak po celé délce téměř stejný průřez. Tranzistor se při této hodnotě U_{DS} chová jako rezistor řízený napětím U_{GS} . To je vidět i na V-A charakteristikách, které mají pro takto malá napětí lineární průběh (odporová oblast – obr. 11.8). Pro $U_{GS} = -3V$ a $-4V$ kanál zcela zaniká a odpor rezistoru je nekonečný.

Obr. 11.8 Výstupní charakteristiky tranzistoru MOSFET se zabudovaným kanálem

Dále je třeba ukázat, jakým způsobem se mění tvar vodivého kanálu při zvyšujícím se napětí U_{DS} . Proto volíme $U_{GS} = +2V$. Napětí U_{DS} se rozloží podél celého kanálu. Zatímco nejbližší k elektrodě S je mezi kanálem a řídicí elektrodou hodnota napětí U_{GS} , u elektrody D je to již $U_{GS} - U_{DS}$. Proto se kanál při rostoucím U_{DS} směrem k elektrodě D zužuje (obr. 11.9). Jak je vidět z V-A charakteristik, při nízkých hodnotách U_{DS} proud stoupá lineárně s napětím. V okamžiku, kdy dojde k přiškrcení kanálu, se odpor tranzistoru zvyšuje a nedochází již při dalším zvýšení napětí k lineárnímu růstu proudu (ohyb V-A charakteristik). Pokud $U_{GS} - U_{DS}$ klesne pod hodnotu prahového napětí, dojde k úplnému zaškrcení kanálu. Při dalším zvýšení napětí již dochází pouze k nepatrnému nárůstu proudu (oblast saturace – obr. 11.8). Zaškrcení kanálu se nepatrně posouvá směrem k elektrodě S. Elektronů procházejí ochuzenou oblastí díky velkému napěťovému spádu.

Obr. 11.9 Zvyšování napětí U_{DS} , při $U_{GS} = 2V$